ARGOUL ÎN DISCURSUL PARLAMENTAR

IOAN MILICĂ
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iaşi

Recursul politicienilor la argou poate fi analizat din perspectiva receptării, ţinându-se cont că: a) în plan istoric, discursul actual se dezvoltă pe fondul lipsei de modele tradiţionale şi durabile de comunicare politică; b) în plan politic, discursul reflectă sau ar trebui să reflecte o ideologie la care actorul politic ar trebui, în principiu, să adere, însă realitatea cuvântărilor parlamentare contrastează cu idealul unei asemenea forme de comunicare publică; c) în plan lingvistic, discursul politic actual pune în lumină dinamica relaţiilor între două categorii de norme, literară şi populară, supuse prefacerilor generate de dinamica vieţii socioculturale.

Aceste aspecte favorizează şi potenţează, în discursul parlamentar actual, serii de proprietăţi ce se cuvin a fi descrise şi interpretate. Materialul lingvistic care ilustrează elementele teoretice ce urmează a fi discutate este cules din stenogramele şedinţelor parlamentare, prin interogarea corpusului lingvistic disponibil la adresa electronică http://www.cdep.ro/pls/steno/steno.home. Deşi numărul declaraţiilor şi intervenţiilor politice în care se apar termeni argotici este infim în raport cu totalul numeric al dezbaterilor parlamentare din 1996 (an în care s-a constituit baza de date) şi până în prezent, respectivele luări de cuvânt se dovedesc semnificative pentru examinarea unei tendinţe lingvistice actuale: pătrunderea argoului în comunicarea formală.

1. *Discurs şi cunoaştere*

Orice act discursiv este expresia umanului dat fiind că în discurs este reprezentată şi organizată semiotic relaţia omului cu realitatea. Fiinţa umană cunoaşte lumea în chip nemijlocit, prin trăire, gândire şi acţiune. Totodată, omul îşi reprezintă lumea în şi prin limbaj, această reprezentare având caracter simbolic şi plenar. „Cunoaşterea şi limbajul”, nota M. Foucault (2006: 152), „sunt riguros intersectate. Ele au, în reprezentare, aceeaşi origine şi acelaşi principiu de funcţionare, se sprijină reciproc, se completează şi se critică fără încetare”. „Cine vorbeşte «comunică» şi «se comunică». O face pentru alţii şi o face pentru el”, observa, cu îndreptăţire, T. Vianu (1968: 32), pentru a arăta că identitatea şi alteritatea nu se polarizează static, ci sunt ipostaze dinamice ale interacţiunii comunicative. Direcţia urmată de Vianu se bucură de o tradiţie cu originea în antichitatea greacă. În *Retorica* lui Aristotel, discursivitatea este analizată ca manifestare intenţională a capacităţii omului de a se exprima şi de a exprima ceva pentru altcineva iar genurile retorice sunt abstrase din realitatea comunicării, fiind considerate şi descrise din perspectiva efectelor asupra receptorului[1]. În continuitatea

[1] „Genurile retoricii sunt în număr de trei, atâtea câte sunt, de altfel, şi clasele de auditori ai discursurilor. Căci discursul este format din trei elemente, şi anume: cel care vorbeşte, subiectul despre care el vorbeşte şi cel căruia el îi vorbeşte, iar scopul se referă la acesta din urmă, vreau să spun auditorul.” (Aristotel, 2004: 101). Axa *emiţător* (cel care vorbeşte) – *mesaj* (subiectul) – *receptor* (cel căruia i se vorbeşte) este invocată pentru a lămuri două aspecte pragmatic fundamentale, anume

BDD-V862 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 04:14:43 UTC)

demersului aristotelic, analiza discursului, în general, şi a discursului politic, în particular, poate fructifica achiziţiile conceptuale şi metodologice ale *teoriei actelor de limbaj*, mai cu seamă că distincţia *enunţ constatativ – enunţ performativ* poate fi extinsă pentru a afirma existenţa a două dimensiuni discursive, *constatativă* şi *performativă*. De exemplu, dacă în discursul publicistic domină dimensiunea constatativă, deoarece finalitatea comunicării este de „a prezenta", în discursul politic dominantă este dimensiunea performativă, întrucât scopul cuvântărilor este de „a acţiona". De altfel, potenţialul performativ al unor specii discursive precum sloganul, negocierea, dezbaterea, consultarea, declaraţia ş.a. este dezbătut în literatura de specialitate (Sălăvăstru 1999/2009; Zafiu 2007). Totodată, teoria actelor de limbaj oferă posibilitatea de a descrie, pe baza tipologiei propuse de J. R. Searle[1], ipostazele intenţionalităţii în anumite genuri ale discursului politic. Dimensiunea performativă a discursului politic este pusă în evidenţă prin comisive, directive, declarative şi expresive, fenomen firesc dacă se ţine cont că discursul politic îndeamnă la ceva, pretinde, promite, problematizează sau face ceva.

O altă direcţie utilă pentru a evidenţia rolurile argotismelor în luările de cuvânt ale parlamentarilor români este *analiza critică a discursului*, orientare care insistă asupra caracterului intenţional al discursului politic în relaţie cu efectele cognitiv-discursive pe care ideologia şi acţiunea politică le au asupra societăţii. Această tendinţă propune, prin reprezentanţii săi, analiza relaţiilor dintre cogniţie şi discurs.

Nu în ultimul rând, trebuie amintită *teoria relevanţei* (Sperber, Wilson 2004), direcţie pragmatică dezvoltată în acord cu *principiul cognitiv al relevanţei*, potrivit căruia facultatea de a cunoaşte tinde să fie îndreptată spre maximizarea relevanţei şi cu *principiul comunicativ al relevanţei*, conform căruia enunţurile creează orizonturi de relevanţă optimă. Relevanţa cuvântărilor parlamentare în care apar elemente argotice va fi evaluată în acord cu două proprietăţi: i) *relevanţa este o proprietate potenţială* (Sperber, Wilson 2004: 608), ceea ce înseamnă că, potrivit observaţiilor făcute de Black (2006: 81), un enunţ este relevant dacă generează *efect cognitiv pozitiv*[2], altfel spus, dacă produce schimbări în universul de cunoaştere al receptorului şi ii) *relevanţa este o proprietate graduală* (Sperber, Wilson 2004: 612 ş.u.), în sensul că ea este direct proporţională cu efectul cognitiv dezvoltat şi invers proporţională cu efortul de înţelegere depus de receptor. Cu alte cuvinte, cu cât efectul cognitiv al unei comunicări este mai puternic, cu atât mai mare este relevanţa unei comunicări şi cu cât efortul de înţelegere este mai mare, cu atât mai mică este relevanţa unui act discursiv.

Prin valorificarea coordonatelor teoretice de mai sus urmărim reliefarea unor proprietăţi simptomatice pentru starea discursului parlamentar românesc actual. Pentru a identifica şi interpreta respectivele proprietăţi este, mai întâi, necesară o delimitare a conceptelor operaţionale implicate în analiza materialului faptic.

---

intenţionalitatea şi efectele discursive. În viziunea lui Aristotel discursul public este un act deliberat, un act orientat către celălalt, un act în şi prin care se concretizează capacitatea de a convinge. J. L. Austin (2005: 100 ş.u.) descrie în termeni asemănători *efectul perlocuţionar*: „A spune ceva va aduce deseori, ba chiar în mod obişnuit, după sine producerea anumitor efecte asupra sentimentelor, gândurilor sau acţiunilor auditoriului sau a vorbitorului sau a altor persoane".

[1] Prin raportare critică la clasificarea lui J. L. Austin (2005: 137−150), J. R. Searle (1979: 1−29) propune o taxonomie mai precisă a actelor ilocuţionare: *asertive*, *directive*, *comisive*, *expresive* şi *declarative*.

[2] Cel mai important tip de efect cognitiv este *implicaţia contextuală*, adică o concluzie rezultată din interpretarea legăturilor dintre datele de realitate sau de limbaj aflate la dispoziţia receptorului şi contextul (cadrul, situaţia) în care acestea apar (Black 2006: 81).

BDD-V862 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 04:14:43 UTC)

1.1. Discurs politic, discurs parlamentar, declaraţie politică

In ciuda bogăţiei de lucrări şi a diversităţii de perspective ştiinţifice din unghiul şi cu mijloacele cărora este interpretată discursivitatea, nu există un acord unanim între cercetători cu privire la accepţiile atribuite *discursului*. Sfera de cuprindere a cuvântului provoacă ambiguităţi amplificate de posibilităţile combinatorii ale termenului: discurs *literar*, *ştiinţific*, *religios*, *politic*, *metaforic*, *narativ* etc. Fără a încerca o definire exactă, ne limităm să afirmăm că *discursul politic* reflectă existenţa şi amploarea relaţiilor dintre ideologia politică, limbă şi realitate. Van Dijk (2002:204) observă că orice discurs politic se structurează pe trei nivele (dimensiuni): nivelul de bază (al indivizilor), nivelul intermediar (al grupurilor şi instituţiilor politice) şi nivelul superior (al sistemelor politice). În nivelul de bază, al activităţii discursive individuale, sunt prefigurate şi nivelele superioare. Actorul politic vorbeşte în nume propriu dar îşi legitimează discursul prin apartenenţa la o organizaţie, prin promovarea unei ideologii şi acţionează sau reacţionează în interiorul unui sistem politic. În activitatea concretă de comunicare, raportul *om – limbă – realitate* este guvernat de solidaritatea *planului cognitiv* cu *planul lingvistic*, astfel încât orice act discursiv, ca ansamblu de enunţuri, reflectă existenţa unui *model cognitiv* constituit din reprezentări, credinţe şi valori. În cercetarea discursului politic cu mijloacele analizei critice a discursului este supusă investigaţiei ştiinţifice legătura faptelor de limbă cu valorile, credinţele şi reprezentările ideologice puse în circulaţie de actorii politici. Prin restrângere, *discursul parlamentar* poate fi definit ca expresie comunicativă a activităţii şi valorilor promovate de membrii Parlamentului. Nu trebuie să se înţeleagă de aici că orice cuvântare a unui deputat sau senator este un discurs parlamentar. Între speciile acestui gen de discurs politic pot fi incluse *declaraţia politică*, *dezbaterea*, *interpelarea*, *moţiunea*, *petiţia*, *pactul politic*, adică actele discursive considerate manifestări ale activităţii politice şi a căror desfăşurare este adesea reglementată.

Declaraţia politică, specia care formează obiectul de cercetare al studiului de faţă, este o cuvântare relativ concisă prin care un actor politic, membru al Parlamentului, prezintă, din perspectivă şi iniţiativă proprii şi/sau din perspectiva ori la cererea grupului politic din care face parte, reflecţii şi comentarii referitoare la un anumit eveniment.

1.2. Trăsături discursive ale declaraţiei politice

Declaraţia politică este, cel mai adesea, o comunicare scrisă pentru a fi rostită, fapt ce o transformă într-un act discursiv ale cărui intenţii şi efecte sunt sau ar trebui să fie bine cântărite de creatorul mesajului. Spre deosebire de alte declaraţii, cum ar fi ocazionalele „reacţii" şi opinii mediatizate ale actorilor politici invitaţi să se pronunţe în legătură cu diverse întâmplări, declaraţiile parlamentare au *caracter instituţional*, în sensul că ele se rostesc într-un cadru prestabilit şi recunoscut ca atare (Chilton 2004: 92 ş.u.). Astfel, Regulamentul Camerei Deputaţilor prevede, în capitolul al treilea, articolul 188, că „în fiecare zi de marţi primele 90 de minute ale şedinţei vor fi rezervate pentru declaraţii politice ale deputaţilor", că ordinea cuvântărilor se face pe grupuri parlamentare şi că „durata intervenţiei nu poate depăşi trei minute". Aşadar, alocuţiunile se înscriu într-un context instituţionalizat care, în timp, a favorizat apariţia unui ansamblu de „formule ritualizate" (Jakobson 1998: 53) ce evidenţiază acţiunea funcţiei fatice[1]. Aceste schimburi de replici prin care se legitimează calitatea (deputat,

[1] „Domnul Nicolae Văcăroiu: *Invit la cuvânt, din partea Grupului parlamentar* al Partidului Social-Democrat, pe *domnul senator* Mihail Popescu şi *urmează domnul senator* Gheorghe Funar// Domnul Mihail Popescu: *Domnule preşedinte, Doamnelor şi domnilor senatori* (...)" (Şedinţa Senatului din 14 martie 2005); „Domnul Alexandru Pereş: *Dau cuvântul domnului senator* Dorel Borza, pentru a prezenta declaraţia politică, *se pregăteşte domnul senator* Titus Corlăţean, *Grupul parlamentar* al

BDD-V862 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 04:14:43 UTC)

senator) şi apartenenţa politică a parlamentarului reglează accesul la cuvânt (engl. *turn-taking rules*, cf. Chilton 2004: 93), sunt guvernate de principiul politeţii şi evidenţiază existenţa unui cadru solemn.

Declaraţia politică este *un discurs polemic*. Ca şi sloganul politic (Sălăvăstru 2009: 263), ea este expresia angajării ideologic-discursive a actorilor politici. Această trăsătură este proprie aproape tuturor speciilor de discurs politic. Pe de altă parte, orientarea către receptor şi potenţialul perlocuţionar al declaraţiilor politice ilustrează *caracterul spectacular* al comunicării politice. Eficienţa discursivă a actorului politic ţine de valorificarea mai multor „limbaje" şi a unei „regii" discursive. Daniela Rovenţa-Frumuşani identifică o „logică a spectacularului" (2005: 138) în comunicarea politică televizuală şi dezbate, urmându-l pe E. Goffman, *dominanta dramaturgică* a discursului politic (2005: 143). Într-adevăr, declaraţiile parlamentare ilustrează solidaritatea între verbal şi non-verbal, mimica şi gestul fiind uneori mai grăitoare decât vorba. Co-prezenţa cuvintelor şi gesturilor reliefează intenţionalitatea discursivă. Vestimentaţia, postura şi replica sunt elemente esenţiale ale reprezentaţiei pe care omul politic o dă în faţa publicului. De regulă, intervenţiile discursive ale politicienilor sunt performări, puneri în act ale unor decizii rezultate din analiza unor scenarii posibile. Chiar dacă actorul politic este spontan, spontaneitatea riscă să fie pusă pe seama unei strategii.

Orice declaraţie politică are *caracter expresiv*. Discursul aduce în prim-plan o atitudine sau o stare, fie ea reală ori simulată. Expresivitatea actorului politic joacă un rol important în asigurarea eficienţei discursive. Declaraţiile sale sunt frecvent construite în jurul opoziţiilor EU (noi, ai mei) – TU (voi, ai voştri), respectiv EU – EL/EA (ei, ele, ai lor), relaţii centrale pentru interpretarea deosebirilor între un discurs „bun" şi unul „rău". De aceea, demagogia, maniheismul şi manipularea pot fi analizate din perspectiva antitezei între aparenţă şi esenţă, din punctul de vedere al contrastelor dezvoltate în lumile de limbaj în care fiinţează „EU", „TU" şi „EL/EA". O lacrimă scăpată la momentul potrivit poate aduce mai multe voturi decât o mie de cuvinte. Un rol bine jucat poate face diferenţa între o victorie şi o înfrângere politică. Se poate, aşadar, observa, fără a greşi, că discursul politic are capacitatea de a „deghiza" o realitate sau de a „plăsmui" o realitate[1]. *Caracterul disimulat* (Sălăvăstru 2009: 259) al discursului politic, în genere, şi al declaraţiilor politice, în speţă, trebuie judecat în raport cu situaţia de comunicare şi cu forţa ilocuţionară a luării de cuvânt. La rigoare, se poate face deosebirea între *disimulare* şi *transformare*. Prin *transformare* înţelegem că actorul politic are sau îşi ia libertatea de a chestiona validitatea spuselor adversarului şi de a configura, în folos propriu, noţiunile vehiculate de preopinent. Dat fiind că discursul este reprezentarea unei ideologii politice (Wilson 2001: 401), se poate observa că aceleaşi fapte de limbă sunt întrebuinţate de actorii politici pentru a-şi confrunta rivalii sau pentru a clama superioritatea propriei ideologii. Acest fenomen este considerat de Van Dijk (2002: 208) o convertire a *cunoaşterii factuale* („fapte") în *cunoaştere evaluativă* (‘*opinii*’). Ceea ce actorii politici din Opoziţie consideră a fi *fapte* (minciuna, corupţia etc.) sunt interpretate ca simple *păreri* de adversarii din formaţiunile aflate la Putere. De pildă, în declaraţiile politice ale unor

---

Alianţei politice PSD+PC.// Domnul Dorel Constantin Vasile Borza: *Vă mulţumesc, domnule preşedinte*" (Şedinţa Senatului din 29 iunie 2009) etc.

[1] Un exemplu de discurs politic prin care se suspendă relaţia *limbă − realitate* este limba de lemn. Prin raportare la afirmaţiile lui Fr. Thom, Zafiu (2007: 31) notează că „limba de lemn apare ca discurs politic fără funcţie referenţială, bazat pe izolarea de real; un limbaj autosuficient, deturnat de la funcţia informativă, dezvoltându-şi în schimb funcţia metalingvistică (de focalizare asupra codului) şi producând un discurs în care problema adevărului nici nu se mai pune".

BDD-V862 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 04:14:43 UTC)

parlamentari români, concepte precum *promisiune*, *corupţie*, *minciună*[1] sunt transformate din '*fapte*' în „opinii" în funcţie de polul de putere în care se află un partid într-o anumită legislatură. Totodată, trebuie observat că, spre deosebire de alte forme de discurs politic, declaraţia politică poate fi descrisă şi ca metadiscurs (discurs despre discurs). *Caracterul metadiscursiv* (comentativ) poate fi profilat prin analiza deixisului şi a unor verbe *dicendi*[2], fără ca acestea să fie singurele evidenţe lingvistice prin care se poate argumenta existenţa respectivei trăsături. În economia discursului, deixisul şi verbele *dicendi* semnalează şi o altă caracteristică, *deschiderea tematică*. Declaraţia politică poate fi un comentariu despre orice. Dacă alte specii ale discursului parlamentar – dezbaterea, interpelarea, moţiunea - sunt, prin natura funcţiei pe care o îndeplinesc, caracterizate de constrângere tematică, declaraţia politică poate fi alcătuită în jurul oricărei teme pe care vorbitorul o consideră demnă de a fi adusă la cunoştinţa auditoriului.

2. *Declaraţiile politice şi argoul*

Nu există încă o tipologie a declaraţiilor politice în care apar elemente argotice şi nici nu se poate realiza o clasificare riguroasă a acestora dat fiind că fiecare luare de cuvânt este un act de comunicare individual care pune în lumină competenţa şi performanţa vorbitorului, chipul în care acesta se raportează la realitate. De cele mai multe ori, declaraţiile parlamentare sunt *expuneri* ale unor stări de fapt sau *comentarii* asupra unor întâmplări din realitate. În fond, aceste cuvântări pot fi deosebite din perspectiva genurilor retorice aristotelice (deliberativ, judiciar, demonstrativ). Utilul şi dăunătorul, dreptatea şi nedreptatea, lauda şi blamul sunt, în

[1] O constantă a discursului parlamentar actual este aceea că membrii partidelor din Opoziţie îşi acuză colegii din partidele aflate la Putere de MINCIUNĂ, CORUPŢIE, FALSITATE şi PROMISIUNI DEŞARTE, domenii noţionale cu reflectare foarte bogată, aşa cum rezultă din secvenţele puse între paranteze pătrate şi marcate cu indici tematici: „Dincolo de [*perdelele de fum lansate permanent şi sistematic de partidul de guvernământ*]$_{\text{MINCIUNĂ}}$, menite să cosmetizeze o realitate dramatică şi dureroasă şi să prezinte o [*imagine externă falsă a unui partid*]$_{\text{FALSITATE}}$ şi a unei guvernări receptate doar ca şi [*campioni ai corupţiei pe glob*]$_{\text{CORUPŢIE}}$, PSD-ul, [*partidul baronilor centrali şi locali*]$_{\text{CORUPŢIE}}$, vine cu multă neruşinare să lanseze [*un nou val de promisiuni electorale pentru apropiatele alegeri*]$_{\text{PROMISIUNI DEŞARTE}}$". (Valentin Adrian Iliescu, PD, Şedinţa Camerei Deputaţilor din 28 septembrie 2004); „Încă nu sunteţi convinşi că [*cei din Coaliţia de guvernare PNL-PD-UDMR-PC nu-şi ţin promisiunile*]$_{\text{PROMISIUNI DEŞARTE}}$. [*Au debitat în campania electorală şi au scris în Programul de guvernare numai minciuni şi încă continuă să o facă*]$_{\text{MINCIUNI}}$. (...) [*Baroniada Coaliţiei PNL-PD*]$_{\text{CORUPŢIE}}$ continuă cu demiterea directorilor de şcoli, cu presiuni şi anchete la nivelul şcolilor pentru a înlocui toate persoanele din funcţie cu activişti de partid PNL-PD." (Mihai Dumitriu, PSD, Şedinţa Camerei Deputaţilor din 8 noiembrie 2005); „[*Măştile*]$_{\text{FALSITATE}}$ au fost date jos şi în faţa noastră se prezintă astăzi un Guvern format din PD şi PSD. Aşa-zişii rivali politici s-au împăcat. [*Acuzaţiile reciproce despre corupţie, despre abuzuri*]$_{\text{CORUPŢIE}}$, [*discursurile goale despre stânga şi despre dreapta*]$_{\text{FALSITATE}}$, [*jurămintele făcute în faţa electoratului că nu vor colabora niciodată unii cu alţii*]$_{\text{PROMISIUNI DEŞARTE}}$, toate acestea au fost uitate." (Călin Popescu-Tăriceanu, PNL, Şedinţa Comună a Camerei Deputaţilor şi Senatului din 22 decembrie 2008).

[2] „Cum altfel *pot să calific recenta declaraţie făcută la Paris, de preşedintele României*, precum că, vezi Doamne, în România nu mai există corupţie la vârf?! Or, domnul preşedinte habar nu are ce se întâmplă în această ţară, or vrea să joace rol de fată mare! (Nicolae Popa, PDSR (Independent), Şedinţa Camerei Deputaţilor din 5 octombrie 1999); „*Anul trecut, Guvernul României le promitea* greviştilor din sistemul de învăţământ şi studenţilor o schimbare radicală în bine a condiţiilor în care aceştia îşi desfăşoară activitatea." (Mihai Cristian Apostolache, PSD, Şedinţa Camerei Deputaţilor din 28 februarie 2006); „*Un antevorbitor făcea referire* la deficienţele sistemului de salarizare al bugetarilor. *În acelaşi sens, mă voi referi la* „Învăţământul, eterna cenuşăreasă" (Mircea Costache, PRM, Şedinţa Camerei Deputaţilor din 2 mai 2006) etc.

BDD-V862 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 04:14:43 UTC)

viziunea lui Aristotel (2004: 103), scopurile care permit relevarea diferenţelor şi nu este dificil de remarcat că declaraţiile politice ale parlamentarilor ţintesc spre astfel de finalităţi. În acord cu taxonomia Stagiritului, analiza cuvântărilor parlamentare în care apar argotisme permite conturarea câtorva tipuri a căror identitate poate fi succint sintetizată.

2.1. Tipuri de declaraţii politice

Declaraţia „portret" este o comunicare centrată pe un personaj. Caracterizarea este uneori aluzivă iar portretizarea urmăreşte identificarea unui tip uman, în genul fiziologiei sau pamfletului, dar se situează la mare distanţă de înălţimea estetică a celor două tipuri de scrieri literare. Într-o asemenea declaraţie, recursul la argou poate fi, eventual, justificat prin prisma *efectelor de evocare* (Bally, 1951/I: 203 ş.u.), adică a necesităţii de a configura portretul prin fapte de limbă adecvate «mediului» din care provine personajul[1].

Declaraţia „naraţiune" îşi are originea tot în încercarea de a literaturiza realul. Născocirea unei „poveşti" a cărei funcţie este de a obţine simpatia amicilor politici, prin ridiculizarea adversarilor, nu depăşeşte anvergura faptului banal a cărui importanţă este, ca şi în presa actuală, amplificată prin senzaţionalul de limbaj (Zafiu, 2004: 25 ş.u.). În acest context discursiv, argoul funcţionează ca adjuvant ce întăreşte situarea rivalilor politici într-o lumină negativă[2].

Declaraţia *„reproş"* este o luare de cuvânt prin care autorul îşi admonestează adversarii. Unele secvenţe discursive accentuează rolul de paznic al bunelor obiceiuri pe care şi-l asumă emiţătorul iar argotismele funcţionează ca elemente de contrast prin care se semnalează abaterea de la exigenţele comunicării publice[3]. O altă formă de manifestare a atitudinii de respingere sau de adeziune faţă de spusele sau de acţiunile cuiva este *declaraţia „în ramă"*, prin care vorbitorul transpune, în stil direct, consideraţiile, reale sau presupuse, ale unui adversar, cu scopul de a accentua diferenţele între modelul pozitiv (personal sau de grup) şi cel negativ (individual sau colectiv), aspect ce confirmă validitatea modelului propus de Van

[1] „Nae este deputat. Curăţel şi frumuşel. Şmecher şi plin de bani. Şi plin de tupeu. Şi de fiţe. Unde este un ban de împărţit, hop şi el. Că aşa se păstrează mandatul, cu bani mulţi. (...) Pe la Parlament vine «mai răruţ, că-i mai drăguţ». Şi atunci doar ca să mai facă ***o combinaţie*** *politică, o afacere,* ***un şmen***. Sau să-şi ia *salariul de barosan*. (...) nu greşim dacă îi spunem Nae polivalentu' sau Nae deputatu', Nae antreprenoru', Nae distribuitoru', Nae combinatoru', Nae vidanjoru' şi, nu în ultimul rând, Nae agentu' imobiliar." (Valentin Adrian Iliescu, PD, Şedinţa Camerei Deputaţilor din 11 noiembrie 2007). Portretizarea „pamfletară" a parlamentarului corupt ilustrează dorinţa emiţătorului de a fi original, de a impune un stil individual, însă aglomerarea de mărci ale ironiei (diminutivarea peiorativă, argotismele, repetiţia enumerativă) alterează relevanţa comunicării. În discursul parlamentar, imitarea modelelor literare şi publicistice nu este decât rareori o strategie eficientă de generare a unor prefaceri durabile în orizontul de aşteptare al receptorului.

[2] „Totul a decurs fără cusur, iar după vot ***băieţii*** cu papioane jubilau, broscoii cântau iar ţânţarii de baltă roiau în jurul domnului Patriciu, deranjaţi doar de supramotivatul Tăriceanu. A doua zi, la propunerea înţeleptului Chiuariu, prin ordonanţă de urgenţă, miniştrii penali au desfiinţat comisia unde se duceau miniştrii înainte de «***mititica***»". (Cornel Ştirbeţ, PD-L, Şedinţa Camerei Deputaţilor din 16 octombrie 2007)

[3] „Actuala moţiune este culmea demagogiei şi nepriceperii. Într-un limbaj trivial, jignind pe toată lumea - de la aleşi locali la manageri de societăţi - într-o devălmăşie de nedescris deseori, citind textul, m-am întrebat dacă nu cumva este o ciornă pentru un extemporal la şcoala românească despre limbajul impropriu dialogului parlamentar sau poate schiţa unei viitoare melodii a BUG Mafia. *Le recomand următoarele cuvinte omise:* ***mangleală***, ***abureală***, ***ţeapă***, ***mişto*** *şi aşa mai departe*. Astfel, textul devine excepţional, prin caracterul său suburban în cadrul luptei politice." (Valeriu Ştefan Zgonea, PSD, Şedinţa Camerei Deputaţilor din 19 martie 2002)

BDD-V862 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 04:14:43 UTC)

Dijk. În acest tipar discursiv, elementele de argou funcţionează aproape invariabil ca mărci descriptive[1] (Irimia, 1999: 68).

Declaraţia „metadiscurs" se deosebeşte de *declaraţia „în ramă"* prin faptul că actorul politic recurge la argou în chip direct, nu prin argumentul citării, şi explică auditoriului înţelesurile argotismelor[2]. Spre deosebire de tipurile mai sus menţionate, declaraţiile sau secvenţele metadiscursive reflectă nu doar performanţa comunicativă a vorbitorului ci şi competenţa comunicativă a acestuia, cunoaşterea sa despre codul utilizat. În acest caz, elementul argotic apare în discurs ca element asumat, întrebuinţat cu „naturaleţe", nu ca artificiu[3] prin care se urmăreşte obţinerea unui efect perlocuţionar.

2.2. Declaraţia „invectivă"

Declaraţia „invectivă" este expresia discursivă a agresivităţii. Violenţa de limbaj, manifestare care, în realizările ei extreme şi nemotivate, poate fi înscrisă în fenomenologia patologiei discursive[4], reprezintă un aspect constitutiv al discursului politic considerat ca discurs polemic.

Din punct de vedere macrostructural, declaraţia 'invectivă' este adesea organizată în jurul unor marote discursive care se concretizează în formule-clişeu reprezentative pentru aspecte tematice precum falimentul politic, manipularea prin presă, corupţia, conspiraţionismul, despotismul[5] etc. Acest tip de declaraţie ilustrează situarea actorului politic în câmpul comunicativ al intoleranţei faţă de alte modele discursive din sfera politică. Sub aparenţa necesităţii de a rosti adevărul, invectiva devine o diatribă despre irelevanţa dialogului şi a cooperării. Din punct de vedere microstructural, declaraţia 'invectivă' este constituită din *tirade*[6] care accentuează contrastul dintre prolixitatea din planul expresiei şi sărăcia de conţinut

---

[1] „În timp ce [*Guvernul Boc munceşte*]$_{\text{MODEL POZITIV COLECTIV}}$, [*liderii social-democraţi se preocupă doar de campania electorală*]$_{\text{MODEL NEGATIV COLECTIV}}$ (...). Aceştia din urmă şi-au găsit şi [*un purtător de cuvânt pe măsură: Radu Mazăre*]$_{\text{MODEL NEGATIV INDIVIDUAL}}$. Iată comentariul elevat al acestuia în legătură cu Programul «Prima casă»: [«*A venit Boc cu* ***vrăjeala*** *asta. Păi cum să îl las eu pe Pogea, când am jumătate de guvern, să facă* ***bagabonţeala*** *asta?* Ăştia cum ajung miniştri de finanţe, cum sunt deştepţi»]$_{\text{STIL DIRECT}}$." (Dorel Constantin Vasile Borza, PD-L, Şedinţa Senatului din 29 iunie 2009)

[2] „Tot ce vedem în aceste zile la televizor, parcă vrea să ne convingă că suntem o ţară de − *am să vă rog să-mi scuzaţi limbajul neacademic* − *de* «***botanişti***»*, adică cei care în limbaj de cartier* «***pun botul***»*, care cred tot ce li se spune, care cred tot ce li se arată, fără să judece cu propria lor minte*." (Constanţa Ionica Popescu, PC, Şedinţa Camerei Deputaţilor din 16 octombrie 2007)

[3] Termenul *artificiu* este întrebuinţat cu o valorare asemănătoare celei date de Iordan (1975: 12): „stilul este, într-o largă măsură, un produs *voit, căutat, artificial* (subl.n.-I.M.)".

[4] Diagnosticul maiorescian privind patologia discursivă este elocvent: „Simptomele patologice ale ameţelei produse prin întrebuinţarea nefirească a cuvintelor ni se înfăţişează treptat după intensitatea îmbolnăvirii. Primul simptom este o cantitate nepotrivită a vorbelor în comparaţie cu spiritul căruia vor să-i servească de îmbrăcăminte. În curând, se arată al doilea simptom în depărtarea oricărui spirit şi întrebuinţarea cuvintelor seci (...) Vine apoi slăbirea manifestă a inteligenţei: pierderea oricărui şir logic, contrazicerea gândurilor puse lângăolaltă, violenţa nemotivată a limbajului" (Maiorescu, 2003: 190)

[5] „Ajungând membri ai Uniunii, cu palate ţigăneşti, cu vilele din furat, cu o *ţară devastată de corupţie*, cu *alegeri furate*, cu *televiziuni mafiote*, cu *instituţii maneliste*, suspiciunea că edificiul european s-a degradat, iar aderarea noastră e doar perdeaua de fum care ascunde *marele jaf naţional post-decembrist* nu va mai fi o simplă prezumţie, ci atestarea unui crud adevăr" (Costache Mircea, PRM, Şedinţa Camerei Deputaţilor din 20 iunie 2006).

[6] „Vor triumfa deplin *sforarii, buticarii, borduriştii, asfaltatorii, traficanţii de energie şi toţi şmecherii, gunoierii pe bani publici, aviarii şi toţi* ***şmenarii****, cocotele şi marionetele din societatea servilă*" (Costache Mircea, PRM, Şedinţa Camerei Deputaţilor din 26 iunie 2007).

BDD-V862 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 04:14:43 UTC)

a comunicării. În termenii *teoriei relevanţei*, asemenea secvenţe nu generează efecte cognitive pozitive durabile, aşa cum, probabil, crede emiţătorul. Dimpotrivă, ele supun receptorul unei avalanşe de cuvinte care determină creşterea efortului de înţelegere a cuvântării şi, o dată cu aceasta, diminuarea relevanţei ei discursive. *Acumularea prin enumerare*[1] şi *acumularea prin echivalenţă*[2] sunt realizările sintactice dominante prin care se suprimă relevanţa discursului. Excesul de structuri nominale aflate în relaţie de coordonare sau de echivalenţă are caracter parazitar întrucât reflectă alterarea solidarităţii între economia expresiei şi cea a conţinutului. Asumându-ne perspectiva analizei critice a discursului, observăm că tiradele vizează *legitimarea maniheistă*. Celălalt, fie acesta un individ sau un grup, devine exponent al Răului iar Eul şi apropiaţii săi se erijează în protectori ai Binelui. Forţa ilocuţionară a legitimării maniheiste se concretizează în abundenţa de *directive*[3], *expresive*[4] şi *declarative*[5]. În asemenea asemenea contexte lingvistice, elementul argotic este întrebuinţat pentru potenţialul său peiorativ şi pentru capacitatea sa de a intensifica stilistic tematica discursivă.

Declaraţia „invectivă" este expresia atacului făţiş care calomniază. Tehnicile de atac variază în funcţie de temă şi de scopul cuvântării, cele mai întâlnite strategii fiind: a) *agresarea numelui*[6], b) *recursul la porecle şi supranume*[7], c) *insulta*[8], d) *monologul dramatizat*[9] şi e)

---

[1] „Aşteptăm lista *celor 3000 de multimiliardari în lei, a celor 300 de mii de mari proprietari de palate vile, hoteluri, limuzine, pontoane, iahturi etc. şi a celor 3 milioane de şpăgari, de magistraţi, poliţişti, cămătari, proxeneţi, traficanţi de alcool, funcţionari guvernamentali, patroni de cazinouri,* şi în general, *de infractori care acumulează averi mobiliare şi imobiliare colosale care repatriază valuta, sau o ţin în locuri tăinuite şi nu plătesc un leu la Statul Român, nici măcar curentul electric*" (Costache Mircea, PRM, Şedinţa Camerei Deputaţilor din 18 noiembrie 2003).

[2] „Demagogia, populismul ieftin, falsul şi minciuna fac din aceste personaje dornice de putere *nişte* «***păcălici***» *fără vlagă, nişte Pinocchio în politica românească*, victime sigure ale cutremurelor ce-i aşteaptă" (Petre Posea, PSD, Şedinţa Camerei Deputaţilor din 25 noiembrie 2003).

[3] „[*Adresez un îndemn colegial adevăraţilor liberali botoşăneni*]$_{\text{BINELE}}$*:* [*feriţi-vă de jigodii, căci acestea nu au discernământ, necunoscând limita bunului simţ şi a omeniei!*"]$_{\text{RĂUL}}$ (Liviu Câmpanu, PNL, Şedinţa Camerei Deputaţilor din 7 noiembrie 2006).

[4] „Aproape că *mi se face* din nou *frică* să mai trăiesc [în România *hidoşită de boci, cocoşi, videni, sulfine, manţoci şi toată fauna oligarhilor veritabili*]$_{\text{RĂUL}}$ îmbogăţiţi din banii [noştri]$_{\text{BINELE}}$, care fabrică în uzina DNA dosare [celor *care nu au* ***ciocu mic***]$_{\text{BINELE}}$, la fel ca în vremurile cele mai negre ale dejismului" (Ioan Ţundrea, PC; Şedinţa Camerei Deputaţilor din 25 septembrie 2007).

[5] „*Să fie clar,* parteneriatul strategic cu America a fost moştenit şi nu inaugurat de domnul preşedinte Băsescu cu ocazia recentei sale vizite acolo, indiferent ce *pretind şi susţin* generalul Pacepa *şi alţi* ***agarici*** *şi aplaudaci*" (Mihail Popescu, PSD, Şedinţa Senatului din 14 martie 2005).

[6] „Trăiască *coana Udrea Nuţi, Spaima Constituţiei!*" (Costache Mircea, PRM, Şedinţa Camerei Camerei Deputaţilor din 26 iunie 2007).

[7] „*Urechilă-Meleşcanu* le-a încercat pe toate, fiind succesiv, comunist-fesenist-aperist, iar acum acum liberal" (Petre Posea, PSD, Şedinţa Camerei Deputaţilor din 25 noiembrie 2003).

[8] „*Cu borfaşii ăştia vrea matrozul dezaxat* să convingă ţara că în doi ani şi jumătate de mandat n-a putut lupta cu mafioţii şi cu corupţii, din cauza mea, fiindcă nu l-am lăsat noi sau PRM-ul*? Hai sictir!*" (Costache Mircea, PRM, Şedinţa Camerei Deputaţilor din 8 mai 2007).

[9] „*Nu, pe bune, care este treaba? Ce, nu mai e Iorga în Casa Universităţii de vară? O fi având datorii, dar i-au luat casa? Cum, a murit? L-au omorât? Păi, l-or fi omorât de fraier!* ***Şmecherul de şmecher se scoate, bă****! Hai la Blu − aşa se numeşte discoteca −* ***să ne matolim****!* Unde e acum discoteca pe vremuri era un cinema şi ei dădeau toate filmele lui Sergiu Nicolaescu" (Constantin Găucan, PRM, Şedinţa Senatului din 2 februarie 2004).

BDD-V862 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 04:14:43 UTC)

aluzia obscenă[1]. Secvenţele care ilustrează aceste tehnici probează că recursul la argou relevă existenţa unei convergenţe expresive ce se stabileşte între obscenitate, vulgaritate şi familiaritate, însă această convergenţă expresivă este deplasată din zona ei de manifestare naturală, limbajul suburban şi grefată pe modelele registrului formal. O asemenea transmutaţie generează un hibrid discursiv inadecvat atât în raport cu norma literară, refractară la infuzia de elemente marginale, cât şi cu norma populară, a cărei identitate nu se întemeiază pe încălcarea abuzivă a tabuurilor.

3. *Concluzii*

Recursul parlamentarilor la argou este sporadic, dar reprezintă o tendinţă aflată în expansiune. Comparativ cu perioada 1996-2000, în legislaturile următoare se remarcă creşterea numărului de argotisme folosite în declaraţii politice. Pătrunderea argoului în discursul politic poate fi interpretată nu doar ca efect al educaţiei fragile de care dau dovadă unii dintre actorii politici, ci şi ca rezultat al *tabloidizării*, proces de diminuare a rigorilor comunicării publice, mai cu seamă în mass-media românească. Argotismele care apar în discursul parlamentar sunt fapte de limbă din stratul argotic comun (Milică 2009: 45), fiind cunoscute de un număr mare de vorbitori. În declaraţia politică, elementele de argou îndeplinesc roluri discursive diverse şi sunt adesea percepute ca fapte de limbă ce permit intensificarea atitudinii depreciative. În plan semantic, domeniile noţionale cu cea mai amplă reprezentare sunt: 1) INFRACŢIONALITATEA (FURTUL şi CORUPŢIA, în special): ***blat***, ***caşcaval***, ***căpuşar***, ***ciordeală***, ***combinaţie***, ***combinator***, ***a lua dreptul***, ***mangleală***, ***mititica***, ***mânărie***, ***pârnaie***, ***ţepar***, ***a ţepui***; 2) DISCURSIVITATEA „GOALĂ": ***abureală***, ***băgător de strâmbe***, ***caterincă***, ***ciocu' mic***, ***a pune botul***, ***vrăjeală*** şi 3) TIPURILE UMANE: ***agarici***, ***botanist***, ***combinator***, ***jupân***, ***şmenar***, ***machitor***.

Din perspectiva teoriei relevanţei, se observă că declaraţia politică, percepută ca discurs de „atitudine", nu de „concepţie", are un grad scăzut de relevanţă întrucât nu generează efecte cognitive durabile. Dimpotrivă, exemplele analizate sugerează că declaraţiile sunt realizări şablonarde, previzibile şi ineficiente. În termeni simbolici, s-ar putea specula că întrebuinţarea argoului în discursul politic reflectă „adolescenţa" limbajului politic românesc cu tot ceea ce decurge de aici: lipsă de maturitate, afectare, agresivitate şi apel exagerat la emoţie, în defavoarea raţiunii.

BIBLIOGRAFIE

Aristotel, 2004, *Retorica*, traducere de Maria Cristina Andrieş, Bucureşti, Editura Iri.

Austin, John L., 2005, *Cum să faci lucruri cu vorbe*, traducere de Sorana Corneanu, Piteşti, Editura Paralela 45.

Bally, Charles, 1951, *Traité de stylistique française*, volume I, Geneve, Librairie Georg & Co. S.A., Paris Librairie C. Klincksieck.

Black, Elizabeth, 2006, *Pragmatic Stylistics*, Edinburgh, Edinburgh University Press.

Cesereanu, Ruxandra, 2003, *Imaginarul violent al românilor*, Bucureşti, Editura Humanitas.

Chilton, Paul, 2004, *Analysing Political Discourse: Theory and Practice*, London, New York, Routledge.

Foucault, Michel, 2005, *Cuvintele şi lucrurile*, traducere de Bogdan Ghiu şi Mircea Vasilescu, Bucureşti, Editura Rao.

Horn, Laurence R., Gregory Ward (eds.), 2004, *The Handbook of Pragmatics*, Blackwell Publishing, online.

[1] „Alo! Dragi colegi, propun să punem mână de la mână şi ***să***-i ***dăm nişte ciocane*** lui Avramescu. Dar dacă nu ne lasă Roberta? *Să-i dăm şi ei*...?!? (...) În concluzie, ***să-i luăm la ciocane!***" (Adrian Solomon, Şedinţa Camerei Deputaţilor din 13 octombrie 2009).

BDD-V862 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 04:14:43 UTC)

Iordan, Iorgu, 1975, *Stilistica limbii române*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică.
Irimia, Dumitru, 1999, *Introducere în stilistică*, Editura Polirom, Iaşi.
Jakobson, Roman, 1998, „Funcţiile limbii" în Ion Coteanu (ed.), *Crestomaţie de lingvistică generală*, Bucureşti, Editura Fundaţiei „România de mâine".
Maiorescu, Titu, 2003, *Critice*, Bucureşti, Chişinău, Editura Litera Internaţional.
Milică, Ioan, 2009, *Expresivitatea argoului*, Iaşi, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza".
Rovenţa-Frumuşani, Daniela, 2005, *Analiza discursului. Ipoteze şi ipostaze*, Bucureşti, Editura Tritonic.
Sălăvăstru, Constantin, 2009, *Discursul puterii*, Bucureşti, Editura Tritonic.
Searle, John, L., 1979, *Expression and Meaning. Studies in the Theory of Speech Acts*, Cambridge, Cambridge University Press.
Sperber, Dan, Deirdre Wilson, 2004, „Relevance Theory" în Horn, Ward (eds.) 2004: 607−632.
Van Dijk, Teun, 2002, „Political discourse and political cognition" în Paul A. Chilton, Christina Schäffner (eds.), *Politics as Text and Talk*, Amsterdam, Philadelphia, John Benjamins.
Vianu, Tudor, 1968, „Dubla intenţie a limbajului şi problema stilului" în *Studii de stilistică*, Bucureşti, Editura didactică şi pedagogică.
Wilson, John, 2001, „Political discourse" în Deborah Schiffrin, Deborah Tannen, Heidi E. Hamilton (eds.), *The Handbook of Discourse Analysis*, Blackwell Publishers, Oxford, UK, Malden, Massachusetts, USA, p. 398-415.
Zafiu, Rodica, 2004, *Diversitate stilistică în româna actuală*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti.
Zafiu, Rodica, 2007, *Limbaj şi politică*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti.

The Use of Slang in the Parliamentary Discourse

The paper examines the use of slang in the contemporary Romanian parliamentary discourse. The research is carried out within the theoretical framework of the Relevance Theory, Critical Discourse Analysis and Speech Act Theory. The analysis focuses on the pragmatic and rhetorical dynamics of slang words in various political declarations by providing both a typology and an adequate means to describe this species of political discourse with emphasis on both the macro-structural properties and the micro-structural organization.

BDD-V862 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 04:14:43 UTC)